EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 3.6.2026
COM(2026) 206 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Viron talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

{SWD(2026) 206 final}

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Viron talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Asetuksessa (EU) 2024/1263 täsmennetään, että talouden ohjausjärjestelmän tavoitteena on edistää tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäistä liialliset julkisen talouden alijäämät. Asetuksessa säädetään, että neuvosto ja komissio suorittavat talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä monenvälistä valvontaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä ’SEUT-sopimus’, tavoitteiden ja vaatimusten mukaisesti. Eurooppalaiseen ohjausjaksoon sisältyy erityisesti maakohtaisten suositusten laatiminen ja niiden noudattamisen valvonta.

(2) Komissio hyväksyi 16 päivänä heinäkuuta 2025 ehdotuksensa asetukseksi Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahaston perustamisesta vuosiksi 2028–2034 sekä asetuksen (EU) 2023/955 ja asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 muuttamisesta ([2]). Ehdotuksen tavoitteena on unionin

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahaston perustamisesta vuosiksi 2028–2034 sekä asetuksen (EU) 2023/955 ja asetuksen (EU,

rahoituksen vaikuttavuuden lisääminen vähentämällä rahoitusrakenteen hajanaisuutta ja jäsenvaltioiden tukeminen talouspolitiikan koordinoinnissa SEUT-sopimuksen 175 artiklaa noudattaen.

(3) Komissio antoi 25 päivänä marraskuuta 2025 lausunnon Viron alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2026. Komissio antoi samana päivänä asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2026 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Viro ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Lisäksi komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi ([3]), suosituksen neuvoston suositukseksi inhimillisestä pääomasta Euroopan unionissa ja ehdotuksen vuoden 2026 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([4]) 21 päivänä huhtikuuta 2026 ja yhteisen työllisyysraportin ja suosituksen inhimillisestä pääomasta 9 päivänä maaliskuuta 2026.

(4) Komissio julkaisi 29 päivänä tammikuuta 2025 kilpailukykykompassin. Kyseessä on strateginen kehys, jolla pyritään parantamaan unionin maailmanlaajuista kilpailukykyä seuraavien viiden vuoden aikana. Siinä määritetään kestävän talouskasvun kriittisiksi pilareiksi kolme välttämätöntä muutosta: innovointi, vähähiilistäminen ja kilpailukyky sekä turvallisuus. Eurooppalainen ohjausjakso on sovitettu yhteen kilpailukykykompassin kanssa. Näin varmistetaan, että jäsenvaltioiden talouspolitiikka on komission strategisten tavoitteiden mukaista, ja luodaan talouden ohjaamiseen yhtenäinen toimintamalli, jolla edistetään kestävää kasvua, innovointia ja resilienssiä kaikkialla unionissa.

(5) Vuonna 2026 talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen elpymis- ja palautumistukivälineen ([5]) viimeisen vaiheen täytäntöönpanon myötä. Elpymis- ja palautumissuunnitelmat ovat koheesiopolitiikan rahoituksen ohella olleet olennaisen tärkeitä eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska on edellytetty, että suunnitelmilla vastataan tuloksellisesti kaikkiin viime ohjausjaksolla annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä ja että EU:n koheesiopolitiikan varoin rahoitetuissa ohjelmissa otetaan maakohtaiset suositukset huomioon. Elpymis- ja palautumistukivälineen elinkaaren lähestyessä loppuaan on edelleen olennaisen tärkeää jatkaa sen puitteissa tuettuja ja toteutettuja uudistuksia ja investointeja, erityisesti sellaisia, jotka auttavat vastaamaan maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin.

(6) Komissio julkaisi 3 päivänä kesäkuuta 2026 Viroa koskevan maaraportin vuodelta 2026. Siinä arvioidaan Viron edistymistä maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Viro on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritetään polttavimmat haasteet, joita Virolla on edessään. Maaraportissa arvioidaan myös Viron edistymistä Euroopan

---

Euratom) 2024/2509 muuttamisesta (COM(2025) 565 final). Ehdotetusta asetuksesta neuvotellaan parhaillaan lainsäätäjien kanssa.

[3] EUVL C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

[4] EUVL C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

[5] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(7) Neuvosto antoi 21 päivänä tammikuuta 2025 komission tekemän arvioinnin jälkeen ja komission suosituksesta suosituksen Viron kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä ([6]). Suunnitelma kattaa vuodet 2025–2028, ja siinä esitetään julkisen talouden sopeutuksen jakautuminen neljälle vuodelle. Neuvosto suositti seuraavia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja: 7,1 prosenttia vuonna 2025, 5,1 prosenttia vuonna 2026, 3,6 prosenttia vuonna 2027 ja 3,2 prosenttia vuonna 2028. Vastaavat kumulatiiviset enimmäiskasvuprosentit perusvuoteen 2023 verrattuna ovat 9,2 prosenttia vuonna 2025, 14,8 prosenttia vuonna 2026, 18,9 prosenttia vuonna 2027 ja 22,6 prosenttia vuonna 2028.

(8) Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ja sen vaikutukset muodostavat Euroopan unionille eksistentiaalisen haasteen. Komissio on kehottanut jäsenvaltioita pyytämään koordinoidusti vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen kansallisen poikkeuslausekkeen aktivoimista, jotta voidaan tukea unionin pyrkimyksiä lisätä puolustusmenoja nopeasti ja merkittävästi. ([7]) Eurooppa-neuvosto pani 6 päivänä maaliskuuta 2025 tämän ehdotuksen tyytyväisenä merkille. Neuvosto antoi komission suosituksesta 8 päivänä heinäkuuta 2025 suosituksen, jossa Virolle sallitaan suositetuista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeaminen ([8]), Viron esitettyä asiaa koskevan pyynnön. Ajanjakso, jona kansallinen poikkeuslauseke on aktivoituna (2025–2028), antaa Virolle mahdollisuuden priorisoida julkisia menoja uudelleen tai lisätä julkisen talouden tuloja niin, että pysyvästi suuremmat puolustusmenot eivät vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä.

(9) Viro toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2026 vuotuisen edistymisraporttinsa ([9]), jossa kerrotaan, miten se on edistynyt nettomenojen suositettujen enimmäiskasvuprosenttien noudattamisessa ja sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamisessa, joilla vastataan eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaisten suositusten yhteydessä määritettyihin keskeisiin haasteisiin. Vuotuisessa edistymisraportissa otetaan asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti huomioon myös Viron puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(10) Vuonna 2025 reaalisen BKT:n kasvu oli 0,6 prosenttia ja YKHI-inflaatio 4,8 prosenttia. Komission kevään 2026 talousennusteessa reaalisen BKT:n ennakoidaan kasvavan 1,6 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027 ja

---

[6] Neuvoston suositus, annettu 21 päivänä tammikuuta 2025, Viron kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä (EUVL C/2025/652, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/655/oj).

[7] Komission tiedonanto *Puolustusmenot kasvuun vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa*, Bryssel, 19.3.2025, C(2025) 2000 final.

[8] Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025, neuvoston Virolle asetuksen (EU) 2024/1263 nojalla asettamista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeamisen sallimisesta (kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointi) (EUVL C/2025/3970, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3964/oj).

[9] Vuonna 2026 toimitetut vuotuiset edistymisraportit ovat saatavilla osoitteessa https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

YKHI-inflaation ennakoidaan olevan 4,4 prosenttia vuonna 2026 ja 2,9 prosenttia vuonna 2027.

(11) Eurostatin toimittamien tietojen ([10]) perusteella Viron julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2024 oli 1,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi 2,0 prosenttiin vuonna 2025. Alijäämän kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa menodynamiikan vahvistumisesta, erityisesti julkisista investoinneista suuriin infrastruktuurihankkeisiin, kuten Rail Balticaan. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 4,5 prosenttia vuonna 2026 ja 4,8 prosenttia vuonna 2027. Alijäämän kasvu vuonna 2026 johtuu pääasiassa seuraavista tekijöistä: tulojen väheneminen, jonka syynä on erityisesti henkilötuloverouudistus (siirtyminen yleiseen verovapausjärjestelmään), menojen kasvu, jonka pääasiallisena syynä on puolustusmenojen kasvu 5 prosenttiin suhteessa BKT:hen, ja Rail Baltican kaltaisten investointihankkeiden menojen kasvu. Alijäämän kasvu vuonna 2027 johtuu pääasiassa tulokehityksen heikkenemisestä.

(12) Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan viritys ([11]), johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, oli vuonna 2025 kiristävä (0,5 % suhteessa BKT:hen). Vuonna 2026 sen ennakoidaan olevan elvyttävä (2,8 % suhteessa BKT:hen) ja vuonna 2027 kiristävä (0,3 % suhteessa BKT:hen).

(13) Eurostatin toimittamien tietojen ([12]) perusteella Viron julkinen velka, joka vuoden 2024 lopussa oli 23,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2025 loppuun mennessä 24,1 prosenttiin. Julkisen talouden velkasuhteen kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa julkisen talouden alijäämästä. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan velka suhteessa BKT:hen kasvaa ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella vuoden 2026 loppuun mennessä 26,9 prosenttiin ja vuoden 2027 loppuun mennessä edelleen 30,5 prosenttiin. Vuosien 2026 ja 2027 kasvu johtuu pääasiassa suurista ja jatkuvista julkisen talouden alijäämistä ja positiivisista virta-varanto-korjauseristä vuonna 2027.

(14) Eurostatin tietojen perusteella julkiset puolustusmenot olivat Virossa vuonna 2025 yhteensä 4,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä merkitsee 2,1 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen viitevuoteen 2021 verrattuna. Vuonna 2026 niiden ennakoidaan komission kevään 2026 talousennusteen mukaan olevan 5,0 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä merkitsee 3,0 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen vuoteen 2021 verrattuna.

(15) Unioniin kohdistuu edelleen energian toimitushäiriöiden ja hintojen voimakkaan epävakauden riskejä, joita maailmanlaajuisiin öljy- ja kaasumarkkinoihin vaikuttavat geopoliittiset jännitteet pahentavat. Vuosien 2022–2023 energiakriisistä saadut kokemukset osoittivat, että laajoista ja kohdentamattomista toimenpiteistä aiheutuu julkiselle taloudelle suuria kustannuksia ja että ne ovat yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti tehottomia. Sodan puhjettua Lähi-idässä helmikuussa 2026 Viro toteutti

[10] Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2026.

[11] Finanssipolitiikan virityksellä mitataan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että EU:n talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan seuraavien erotuksena: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen muutos. Perusmenoista vähennetään harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet, mutta niihin otetaan mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavalla tuella (avustuksilla) ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot.

[12] Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2026.

finanssipoliittisen toimenpiteen lieventääkseen korkeiden energian hintojen vaikutuksia kotitalouksiin ja yrityksiin ([13]), kun se lykkäsi polttoaineen ja sähkön valmisteverokannan korotuksia vuodesta 2026 vuoteen 2027. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan kyseisen toimenpiteen julkisen talouden kustannukset ovat vuonna 2026 noin 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(16) Komission laskelmien perusteella Viron nettomenot kasvoivat 2,0 prosenttia vuonna 2025 ja kumulatiivisesti 5,7 prosenttia vuosina 2024 ja 2025. Nettomenojen kasvu vuonna 2025 on alle suositellun enimmäiskasvun. Kun tarkastellaan vuosia 2024 ja 2025 yhdessä, myös nettomenojen kumulatiivinen kasvu on suositettua enimmäiskasvua pienempi.

(17) Komission laskelmien perusteella Viron nettomenojen ennakoidaan kasvavan 12,0 prosenttia vuonna 2026 ja kumulatiivisesti 18,4 prosenttia vuosina 2024, 2025 ja 2026. Ennakoitu nettomenojen kasvu vuonna 2026 on suurempi kuin suositettu enimmäiskasvu. Poikkeama on vuositasolla 2,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun tarkastellaan vuosia 2024, 2025 ja 2026 yhdessä, ennakoitu nettomenojen kumulatiivinen kasvu on sekin suositettua enimmäiskasvua suurempi. Poikkeama on kumulatiivisesti 1,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Ennakoitu poikkeama on kuitenkin tämänhetkisten puolustusmenoja koskevien kehitysarvioiden perusteella kansallisen poikkeuslausekkeen salliman jouston rajoissa.

(18) Komissio antoi 3 päivänä kesäkuuta 2026 SEUT-sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen ([14]). Kertomuksessa arvioitiin Viron tilannetta alijäämäkriteeriin nähden, sillä vuonna 2026 Viron suunnittelema julkisen talouden alijäämä ylittää 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen. Kertomuksessa todettiin, että alijäämäkriteerin katsotaan täyttyvän Virossa, kun kaikki merkitykselliset tekijät otetaan asianmukaisesti huomioon. Komissio katsoi kuitenkin, ettei Viron osalta ole syytä aloittaa liiallisia alijäämiä koskevaa menettelyä, koska neuvosto on aktivoinut Viroa koskevan kansallisen poikkeuslausekkeen ja koska viitearvon ylittävä ennakoitu alijäämä vuonna 2026 selittyy komission kevään 2026 talousennusteen perusteella täysin puolustusmenojen kasvulla vuodesta 2021 lähtien. Tämän perusteella ja SEUT-sopimuksen 126 artiklan 4 kohdan nojalla perustetun talous- ja rahoituskomitean lausunto huomioon ottaen komissio ei ole ehdottanut liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn aloittamista.

(19) Lisääntyneiden turvallisuustarpeiden vuoksi puolustusmenot ovat kasvussa Virossa. Ne kasvoivat vuosien 2021 ja 2025 välillä 2 prosentista 4,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen, ja niiden odotetaan ylittävän 5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuodesta 2026 alkaen. Sen vuoksi on tärkeää, että Viro löytää vakaita tulonlähteitä tai menoja vähentäviä välineitä, joilla voidaan tukea puolustusmenojen lisäksi kaikkien rakenteellisten menotarpeiden, myös terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon, rahoittamista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

(20) Julkisen talouden verotulot ovat edelleen neljä prosenttiyksikköä alle EU:n keskiarvon. Vuonna 2024 ne olivat 35,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun ne koko EU:ssa olivat 39,4 prosenttia. Vuodesta 2024 lähtien on otettu käyttöön useita toimenpiteitä tulojen lisäämiseksi: alv-kantaa on korotettu kahdesti, ja vuonna 2025 se

[13] Tilanne komission kevään 2026 talousennusteen koontipäivänä (4. toukokuuta 2026).

[14] Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laadittu komission kertomus, 3.6.2026, COM(2026) 302 final.

oli 24 prosenttia; henkilö- ja yritystuloveroaste on nostettu 22 prosenttiin; alkoholin, tupakan ja energian valmisteveroja korotetaan vuosittain vuosiin 2027/2028 saakka ja vuonna 2025 otettiin käyttöön uusi ajoneuvovero. Vaikka nämä uudistukset auttavat kaventamaan tulovajetta suhteessa EU:n keskiarvoon, ne lisäävät entisestään riippuvuutta työn ja kulutuksen verotuksesta, joka on jo yli EU:n keskiarvon suhteessa BKT:hen. Vaarana on myös, että toimenpiteet aiheuttavat suhteettoman rasitteen pienituloisille ryhmille ja pahentavat tuloeroja. Olisi hyödyllistä laajentaa veropohjaa kasvun kannalta vähemmän haitallisilla veroilla. Voitaisiin esimerkiksi hyödyntää kiinteistöverotusta, joka on alikäytössä. Kiinteistöverotulot olivat vuonna 2024 vain 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä on selvästi alle EU:n keskiarvon (1,8 %), mikä kuvastaa sitä, että Viro keskittyy maan verottamiseen kiinteistöjen verottamisen sijaan. Tyhjillään olevista asuinkiinteistöistä kannettavan veron asteittainen käyttöönotto laajentaisi veropohjaa ja vähentäisi asuntopulaa. Myös varainkäytön tehokkuutta on pyritty parantamaan. Viimeisimmissä menojen uudelleenarvioinneissa, joka on vuodelta 2025, on kuitenkin keskitytty melko kapeasti julkisiin menoihin, kuten museoiden rahoitukseen tai sosiaalialan hallinnollisiin menettelyihin. Lisäksi yhteys menojen uudelleenarviointien, tehokkuushyötyjen ja resurssien uudelleenkohdentamisen välillä on edelleen heikko. Tämän yhteyden vahvistaminen edellyttäisi tiheämpiä uudelleenarviointeja ja sen varmistamista, että saavutetut säästöt otetaan selkeästi huomioon talousarviossa ja ohjataan painopistealoille.

(21) Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden sidosryhmien järjestelmällinen, merkityksellinen ja oikea-aikainen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen unionin rahoitusvälineiden onnistuneeseen täytäntöönpanoon, myös eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.

(22) Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF), Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) ja koheesiorahastosta tuettavien koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpano on Virossa hankkeiden valinnan ja maksujen osalta EU:n keskiarvon yläpuolella. On tärkeää pitää yllä nykytahtia samalla kun maksimoidaan investointien vaikutus kentällä. Viro toteuttaa koheesiopolitiikan ohjelmassaan jo nyt toimia kilpailukyvyn ja kasvun edistämiseksi. Joitakin osa-alueita, kuten sitkeitä alueellisia eroja, talouden monipuolistamista ja oikeudenmukaista siirtymää, voi kuitenkin olla tarpeen vahvistaa edelleen. Vaikka täytäntöönpano sujuu yleisesti ottaen hyvin, sen tehokkuus on haaste alueellisten tietojen rajallisen saatavuuden ja käytön vuoksi. On olennaisen tärkeää varmistaa, että Viron koheesiopolitiikan rahastojen väliarvioinnissaan yksilöimät uudet investoinnit, erityisesti ne, jotka liittyvät väliarviointiasetuksessa ([15]) määritettyihin viiteen painopisteeseen, toteutuvat nopeasti ja tuloksellisesti.

(23) Sitkeät alueelliset erot haittaavat lähentymistä ja kasvua Virossa. Taloudellinen toiminta, arvokkaat julkiset palvelut ja ammattitaitoinen työvoima keskittyvät pääkaupunkiseudulle. Syrjäisillä alueilla ja maaseutualueilla on rakenteellisia haasteita, jotka liittyvät harvaan asutukseen, väestökatoon, yhteysongelmiin ja julkisten peruspalvelujen saatavuuteen. Virolla on EU:n itäisellä ulkorajalla sijaitsevana maana lisähaasteita, jotka haittaavat sen taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen näkymiä, kun nykyiset rakenteelliset haasteet pahenevat. Venäjän

[15] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2025/1914, annettu 18 päivänä syyskuuta 2025, asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta.

hyökkäyssota Ukrainaa vastaan lisää turvallisuuspaineita, häiritsee rajatylittävää taloudellista toimintaa, vähentää investointien houkuttelevuutta ja rajoittaa entisestään rahoituksen saantia. Ihmisten ja kriittisen infrastruktuurin turvallisuuteen liittyvät näkökohdat edellyttävät investointeja pelastuspalveluun, varautumiseen ja sotilaalliseen liikkuvuuteen, mikä voisi tarjota mahdollisuuksia alueiden talouksille mutta lisäisi samalla julkisten palvelujen rahoitukseen kohdistuvaa painetta. Talouden monipuolistamisen tukeminen ja alueen selviytymiskyvyn vahvistaminen on erityisen tärkeää Itä-Virumaan maakunnassa, jossa on käynnissä merkittävä teollinen, taloudellinen ja sosiaalinen muutos öljyliusketeollisuuden asteittaisen lopettamisen myötä.

(24) Virolla on useita haasteita, jotka liittyvät tutkimukseen ja innovointiin, rahoituksen saatavuuteen, rakennusten energiatehokkuuteen, uusiutuvaan energiaan ja energiavarmuuteen, kestävään liikenteeseen, työvoiman ja osaamisen tarjontaan sekä sosiaaliseen suojeluun.

(25) Vaikka Viron yleinen innovaatiosuorituskyky on parantunut tasaisesti vuodesta 2017, yritysten tutkimus- ja kehittämismenot suhteessa BKT:hen ovat edelleen alle EU:n keskiarvon. Samaan aikaan yritysten t&k-tuki on kasvanut huomattavasti, ja vuonna 2023 suora julkinen tuki oli 0,15 prosenttia suhteessa BKT:hen eli yli EU:n keskiarvon. Tähän sisältyviä uusia aloitteita ovat esimerkiksi kansallinen soveltavan tutkimuksen keskus, TemTA-ohjelma soveltavaa tutkimusta ja teknologian kehittämistä varten, tulosperusteiset kannustimet tiede- ja yritysmaailman yhteistyölle sekä toimenpiteet teollis- ja tekijänoikeuksien hallinnan ja teknologian siirron vahvistamiseksi. Patentointi on kuitenkin vähentynyt ja tutkimus- ja yritysyhteistyö on edelleen vähäistä, mikä osoittaa, että julkisia t&i-investointeja ei ole vielä hyödynnetty riittävästi. Innovaatiotuen ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä (pk-yrityksiä) koskevien laajempien tukialoitteiden hajanaisuus vähentää politiikan tehokkuutta ja heikentää tutkimuksen muuntamista markkinatuloksiksi. Näiden puutteiden korjaaminen muun muassa varmistamalla yhdennetymmät tukikehykset ja kestävät investoinnit soveltavaan tutkimukseen ja vaikutuksiltaan merkittäviin aloihin, kuten tekoälyyn, auttaisi vahvistamaan innovoinnin kaupallistamista.

(26) Rahoituksen saatavuus on merkittävä investointien este 19 prosentille Viron yrityksistä, ja rahoitusvaikeuksista kärsivien yritysten osuus on huomattavasti EU:n keskiarvoa suurempi. Viron yritykset ovat vahvasti riippuvaisia sisäisestä rahoituksesta, mikä heijastaa rakenteellisia piirteitä, kuten verojärjestelmää, sitä, että yrityksistä suuri osa on pk-yrityksiä, ja vaatimatonta yhteisösijoittajapohjaa. Jatkuvat puutteet pk-yritysten rahoituksen saatavuudessa jarruttavat edelleen innovointia, tutkimuksen kaupallistamista ja resurssitehokkaiden teknologioiden käyttöönottoa. Rahoitusvaikeuksia esiintyy edelleen, vaikka Baltian pääomamarkkinoiden infrastruktuurin yhdentyminen vuodesta 2017 lähtien ja kansallisten ja ylikansallisten laitosten myöntämä tuki ovat edistäneet pääomamarkkinoiden, yksityisen pääoman ja riskipääoman kehitystä. Tilannetta pahensi vuoden 2021 eläkeuudistus, joka pienensi kotimaisten pääomamarkkinoiden ja institutionaalisten investointien kokoa. Vaikka sijoitustilijärjestelmän, kohdennettujen takausjärjestelmien ja uusien rahoitussopimusten, erityisesti Euroopan investointirahaston kanssa tehtyjen sopimusten kaltaiset välineet ovat laajentaneet rahoituksen saatavuutta, kysyntä ylittää edelleen tarjonnan, mistä on osoituksena se, että hakemukset jäivät nopeasti vaille rahoitusta alueellisten tukitoimenpiteiden yhteydessä. Erityisesti suurten kaupunkikeskusten ulkopuolella toimivien pk-yritysten rahoituksen saannin parantaminen muun muassa kohdennettujen takuiden ja aiempaa yhdennetymmän

innovaatio- ja yritystukikehyksen avulla auttaisi saamaan liikkeelle investointeja, tukisi toiminnan laajentamista sekä nopeuttaisi innovatiivisten ja resurssitehokkaiden teknologioiden käyttöönottoa.

(27) Rakennusten osuus Viron energiankulutuksesta on 46,1 prosenttia, ja energian loppukulutuksen paraneminen asuntosektorilla pysähtyi Virossa vuosina 2019–2024. Asuntokannan heikko energiatehokkuus johtaa siihen, että suuri osa käytettävissä olevista tuloista menee lämmityskustannuksiin, mikä vaikuttaa haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin erityisen voimakkaasti. Viro tukeutuu pääosin avustuksiin perustuviin peruskorjausten tukijärjestelmiin, ja rahoitusvälineiden käyttö on edelleen vähäistä. Rahoitusvälineiden parempi saatavuus voisi edistää hiilestä irtautumista ja asumisen kohtuuhintaisuutta, kun kunnostettujen asuntojen lämmityskustannukset pienenisivät. Jos etenemisestä kohti vähähiilistä ja energiatehokasta rakennuskantaa laadittaisiin selkeä suunnitelma, olisi helpompi myös vastata tarpeeseen sopeutua ilmastonmuutokseen ja parantaa yleistä kriisinkestävyyttä.

(28) Viron energiapaletissa on siirrytty erityisesti uusiutuviin energialähteisiin, joiden osuus kasvoi vuosien 2023 ja 2024 välillä 35 prosentista 40 prosenttiin. Vaikka kotimarkkinoilta hankitun öljyliuskeen osuus energiapaletista laski tuntuvasti 30 prosentista 25 prosenttiin vuodesta 2023 vuoteen 2024, kyseinen öljyliuske on edelleen Viron tärkein energialähde, haitaten vihreää siirtymää. Vaikka päiväkohtaiset hinnat ovat viime vuosina laskeneet, koska aurinkoenergian osuus sähköntuotannosta on kasvanut (uusiutuvien energialähteiden osuus sähkön nettotuotannosta oli 67,9 % vuonna 2025, mikä on yksi EU:n korkeimmista), Viro on edelleen altis vakaville hintapiikeille korkean kysynnän aikoina. Viron sähköverkko synkronoitiin onnistuneesti EU:n verkon kanssa helmikuussa 2025, mutta muita, erityisesti Latvian ja Suomen kanssa toteutettavia synkronointihankkeita, joilla tuettaisiin siirtymää ja parannettaisiin energiaturvallisuutta, ei ole vielä saatu päätökseen. Viron ensimmäinen laajamittainen akkusähkövarasto otettiin käyttöön vuonna 2025, mutta uusien tällaisten järjestelmien rakentaminen on olennaisen tärkeää maan energiajouston lisäämiseksi. On myös jatkettava työtä, jolla vahvistetaan kriittisen energiainfrastruktuurin häiriönsietokykyä erityisesti kyberturvallisuuden ja infrastruktuurin valvonnan osalta.

(29) Resurssi-intensiivisten teollisuudenalojen suuri merkitys ja huomattava riippuvuus öljyliuskeesta (52,5 % Viron käytettävissä olevasta bruttoenergiasta vuonna 2023) heikentävät resurssien tuottavuutta Virossa. Vuonna 2024 Viro tuotti materiaalikiloa kohti 1,15 euron arvonlisäyksen, kun EU:n keskiarvo oli 2,99 euroa. Kun tarkastellaan resurssien tuottavuutta mitattuna bruttokansantuotteena (BKT) suhteessa materiaalien kotimaiseen kulutukseen, Viro kuuluu edelleen EU:n heikoimpiin ja trendi on hieman laskeva – indeksiarvo oli 127,7 vuonna 2023 ja 124,7 vuonna 2024. Resurssien tuottavuuden parantamiseksi Viron on siirryttävä pois öljyliuskeesta, jatkettava biopohjaisen innovoinnin tukemista resurssien muuntamiseksi arvokkaammiksi käyttötarkoituksiksi, tuettava resurssitehokkaiden teknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa sekä parannettava kiertotaloutta, mikä edellyttää tuntuvia investointeja.

(30) Viron liikenneala on yhä suuri kasvihuonekaasupäästöjen aiheuttaja. Tieliikenteen osuus Viron taakanjakoon kuuluvista päästöistä vuonna 2024 oli 48 prosenttia, mikä on 27 prosenttia enemmän kuin vuonna 2005. Tämä johtuu siitä, että Virossa on EU:n vanhin autokanta ja autotiheys on EU:n keskiarvoa korkeampi. Viron on tämän ongelman ratkaisemiseksi ja maan oman, vuosien 2021–2035 liikenteen ja liikkuvuuden kehittämissuunnitelman täytäntöön panemiseksi toteutettava toimenpiteitä, joilla kannustetaan siirtymään kohti kestävää julkista liikennettä. Tämän

vuoksi on olennaisen tärkeää tukea integroituihin ratkaisuihin siirtymistä ja matkustajille suunnattujen multimodaalisten yhteyksien ja palvelujen parantamista. Samoin on olennaisen tärkeä tukea rautateiden sähköistämisen jatkamista ja Rail Baltican valmiiksi saattamista. Viron liikenneinfrastruktuuri on altis ilmastonmuutoksen vaikutuksille, mikä olisi otettava huomioon alan uusia investointeja suunniteltaessa.

(31) Koska inhimillisellä pääomalla on ratkaiseva rooli unionin kilpailukyvyn ja strategisen riippumattomuuden parantamisessa, neuvosto suositti vuonna 2026, että jäsenvaltiot toteuttavat toimia, joilla vastataan kiireellisesti inhimilliseen pääomaan liittyviin, kilpailukykyä haittaaviin rakenteellisiin haasteisiin osaamisen ja koulutuksen osa-alueilla. Virolle osoitetuilla vuoden 2026 maakohtaisilla suosituksilla voidaan myötävaikuttaa inhimillistä pääomaa unionissa koskevan neuvoston suosituksen noudattamiseen.

(32) Virolla on edelleen haasteita osaamistarjontansa vahvistamisessa ja työmarkkinoille siirtymisen helpottamisessa. Koulunkäynnin varhainen päättäminen (yli 10 % vuonna 2025) heikentää edelleen koulutustasoa, kun taas nuorisotyöttömyys (yli 20 % vuonna 2025) ja työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten suuri osuus (11,2 % vuonna 2025) viittaavat jatkuviin vaikeuksiin koulusta työelämään siirtymisessä. Työssäkäyvien köyhyydelle ovat erityisen alttiita 18–24-vuotiaat. Ammatillisella koulutuksella ja korkea-asteen koulutuksella on tärkeä rooli sellaisten kasvavien alojen osaamisen kehittämisessä, joilla työvoiman kysyntä on suurta. Ammatillinen koulutus ei kuitenkaan ole yleisesti ottaen riittävän houkuttelevaa, ja korkeakoulutuksessa on pulaa tutkinnon suorittaneista keskeisillä aloilla, kuten luonnontieteissä, teknologiassa, insinööritieteissä ja matematiikassa (STEM-aineet). Täydennys- ja uudelleenkoulutusmahdollisuuksissa olevat suuret erot, jotka johtuvat iästä, sosioekonomisesta taustasta ja koulutustasosta, rajoittavat edelleen osaamispohjaa erityisesti alueilla, joilla ollaan siirtymässä korkeamman lisäarvon toimintoihin. Kouluissa oppilaiden tarpeet ovat yhä monimuotoisempia, ja muun muassa oppimisen lisätuen tarve kasvaa koko ajan. Erityisesti STEM-aineissa ja viron opetuksessa toisena kielenä on merkittävää opettajapulaa, mikä vaarantaa koulutuksen laadun ja on erityisen vakava maaseutualueilla. Vaikka digitaaliset taidot vastaavat pitkälti EU:n keskiarvoa, Viro ei ole vielä saavuttanut EU:n 80 prosentin tavoitetta, eikä monilla työntekijöillä ole edelleenkään riittäviä tieto- ja viestintäteknisiä ja ohjelmistotaitoja. Tekoälyn ja digitaalisten taitojen kysynnän odotetaan puolestaan kasvavan. Vihreän siirtymän kannalta merkityksellistä osaamista on myös liian vähän, koska viimeaikaisten toimenpiteiden, myös elpymis- ja palautumistukivälineestä tuettujen toimenpiteiden, vaikutukset eivät vielä näy. Työllistymistuloksia voitaisiin parantaa helpottamalla koulutuksesta työelämään siirtymistä, laajentamalla kohdennettuja täydennys- ja uudelleenkoulutusaloitteita (mukaan lukien matalan osaamistason ja ikääntyneiden aikuisten tavoittaminen) ja tukemalla nuorten varhaista pääsyä työmarkkinoille. Työehtosopimusneuvottelujen kattavuus ja työntekijöiden järjestäytymisaste ovat EU:n alhaisimpia, ja työmarkkinaosapuolten kolmikantainen vuoropuhelu on heikentynyt viime vuosina. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen tehostaminen, myös kolmikantayhteistyön avulla, voisi auttaa vastaamaan näihin haasteisiin.

(33) Alhaiset sosiaalimenot ja puuteet sosiaalisen suojelun kattavuudessa lisäävät haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien köyhyysriskiä. Vähimmäistoimeentulotuki on edelleen suhteellisen alhaisella tasolla, ja sosiaalietuuksien kokonaismenot ovat edelleen alle EU:n keskiarvon (17,8 % suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun EU:n

keskiarvo on 27,3 %), mikä heikentää sosiaalisten tulonsiirtojen köyhyyttä vähentävää vaikutusta. Vammaisilla henkilöillä, myös työssä käyvillä, on huomattavasti suurempi köyhyysriski kuin väestöllä yleensä (32,5 % työikäisistä vammaisista ja 15 % muusta väestöstä), mikä osittain johtuu suhteellisen alhaisista vammaisetuuksista. Yksinhuoltajakotitalouksilla on erityinen köyhyysriski ja alttius asumiskustannuksiin liittyville paineille. Vähäinen sosiaalinen asuntokanta ja asumisen kohtuuhintaisuuteen liittyvät haasteet pahentavat entisestään erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien köyhyysriskejä. Vaikka Viron vuosiksi 2025–2035 suunnittelema asuntopolitiikka on myönteinen askel, sen täytäntöönpanoa olisi seurattava, jotta voidaan arvioida sen vaikutusta asumisen kohtuuhintaisuuteen. Vähimmäistoimeentulojärjestelmän uudistuksilla pyritään parantamaan toimeentuloetuuksien riittävyyttä ja tehokkuutta, mutta nämä uudistukset ovat vasta alkuvaiheessa, joten niiden vaikutus ei ole vielä nähtävissä. Viimeaikaisista uudistuksista huolimatta eläkkeiden riittävyys on Virossa edelleen haaste, ja ikääntyneiden köyhyysriskit ovat edelleen EU:n suurimpia. Riskejä kohtaavat erityisesti yksin asuvat naiset ja ikääntyneet. Ikääntyneiden köyhyys- tai syrjäytymisriski on suurin EU:ssa. Tämä on yhteydessä pitempään elinajanodotteeseen, kotitalouksien kokoonpanoon ja perhe-eläkkeen rajalliseen kattavuuteen, ja monet ikääntyneet naiset elävätkin yksin suhteellisen pienillä tuloilla. Etuuksien riittävyyden parantaminen, sosiaalisen suojelun laajempi saatavuus ja lisäeläkepilareihin osallistumisen lisääminen voisivat vähentää köyhyysriskejä.

(34) Virolla on edelleen haasteita terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon saatavuudessa ja kohtuuhintaisuudessa erityisesti tärkeimpien kaupunkikeskustojen ulkopuolisilla alueilla ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien keskuudessa. Vaikka Viro on toteuttanut uudistuksia ja investointeja terveydenhuollon työvoimapulan korjaamiseksi, perusterveydenhuollon ja sairaalaverkoston vahvistamiseksi sekä terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen integroinnin edistämiseksi, saatavuus on edelleen haaste. Julkiset terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitomenot ovat selvästi alle EU:n keskiarvon, mikä on osasyynä huomattaviin täyttämättömiin tarpeisiin, korkeisiin asiakasmaksuihin ja pitkäaikaishoitopalvelujen, erityisesti kotihoidon, rajalliseen saatavuuteen. Tämä johtaa jatkuvaan riippuvuuteen epävirallisesta hoidosta, vaikuttaa pienituloisiin ryhmiin suhteettomasti sekä lisää köyhyysriskiä hoitoa tarvitsevien keskuudessa. Laatuohjeista huolimatta sosiaalipalvelujen saatavuudessa on huomattavia eroja kuntien välillä, ja jonotusaikojen piteneminen rajoittaa entisestään näiden palvelujen saatavuutta. Elinajanodotteessa ja terveissä elinvuosissa on Viron sisällä edelleen huomattavia eroja, jotka liittyvät läheisesti sosioekonomiseen asemaan, koulutukseen, tuloihin ja asuinpaikkaan. Nykyinen sosiaalivakuutusmalli ei ole taloudellisesti kestävä pitkällä aikavälillä, koska menojen ennustetaan kasvavan tuloja nopeammin ikääntymisen, kasvavan kysynnän ja työmarkkinoiden muutosten vuoksi. On edelleen ratkaisevan tärkeää jatkaa uudistusten toteuttamista, jotta voidaan paremmin integroida terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut, priorisoida ennaltaehkäisyä ja varmistaa kestävä rahoitus, puuttua työvoimapulaan sekä vähentää eroja palvelujen saatavuudessa ja kohtuuhintaisuudessa.

(35) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2026, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimia vuonna 2026 annetun, euroalueen talouspolitiikkaa koskevan suosituksen noudattamiseksi. Virolle annettava suositus 1 auttaa noudattamaan ensimmäistä, toista ja kolmatta euroalueen suositusta, suositus 2 auttaa noudattamaan neljättä euroalueen suositusta, suositukset 3 ja 4 auttavat

noudattamaan seitsemättä euroalueen suositusta ja suositus 5 auttaa noudattamaan viidettä euroalueen suositusta,

SUOSITTAA, että Viro toteuttaa vuosina 2026 ja 2027 toimia, joilla se

1. pitäytyy edelleen neuvoston 21 päivänä tammikuuta 2025 suosittamissa nettomenojen enimmäiskasvuprosenteissa mutta hyödyntää sitä joustoa, joka on kansallisen poikkeuslausekkeen nojalla sallittu puolustusmenojen kasvun vuoksi; kasvattaa puolustusvalmiutta varmistaen samalla varainkäytön tehokkuuden ja mukauttaen talousarviota asteittain rakenteellisesti suurempien puolustusmenojen ylläpitämiseksi; varmistaa, että energian hintojen nousun vaikutusten lieventämiseksi toteutettavat toimenpiteet ovat väliaikaisia, haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien suojelemiseen kohdennettuja ja energiaintensiivisten yritysten tarpeita vastaavia sekä energiansäästökannustimet säilyttäviä, varmistaen samalla, että niistä julkiselle taloudelle aiheutuvat kustannukset ovat sopusoinnussa EU:n finanssipolitiikan kehyksen puitteissa tehtyjen sitoumusten kanssa; varmistaa kestävän rahoituksen menotarpeisiin, puolustus mukaan lukien, laajentamalla veropohjaa, hyödyntämällä kasvun kannalta vähemmän haitallisia veroja, kuten kiinteistöverotusta, ja suuntaamalla menoja painopistealoille julkisten menojen uudelleenarviointien perusteella;

2. varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa toteutettujen uudistusten ja investointien jatkuvuuden; pitää yllä koheesiopolitiikan ohjelmien toteuttamisvauhtia ja tarvittaessa hyödyntää varojen uudelleenkohdentamista strategisiin painopisteisiin ja joustomahdollisuuksiin koheesiopolitiikan säännöstön väliarvioinnin yhteydessä; vastaa sosioekonomiseen kehitykseen, turvallisuuteen ja siviilivalmiuteen liittyviin ainutlaatuisiin haasteisiin, jotka vaikuttavat EU:n itäisellä ulkorajalla sijaitseviin alueisiin;

3. lisää julkisia investointeja t&i-toimintaan ja puuttuu t&i-toiminnan kaupallistamisen esteisiin; parantaa erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten ja suurten kaupunkialueiden ulkopuolisten yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta, myös toiminnan skaalaamiseksi, muun muassa yhdentämällä innovointi- ja yritystukikehyksiä;

4. investoi edelleen energiatehokkuutta parantaviin peruskorjauksiin, myös rahoitusvälineitä apuna käyttämällä, energian kysynnän vähentämiseksi ja asumisen kohtuuhintaisuuden lisäämiseksi; vähentää yleistä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja öljyliuskeen osuutta energiapaletissa investoimalla uusiutuvaan energiaan ja edistämällä energian varastointia; parantaa energiaturvallisuutta ja häiriönsietokykyä hybridiuhkia vastaan esimerkiksi varmistamalla sähköverkkojen yhteenliitäntöjen riittävän kapasiteetin ja vahvistamalla verkkoinfrastruktuurin häiriönsietokykyä; lisää kestävän ja vähemmän saastuttavan liikenteen käyttöä nopeuttamalla Rail Baltican valmistumista ja helpottamalla julkisen liikenteen järjestelmien integrointia; lisää resurssien tuottavuutta tukemalla resurssitehokkaiden teknologioiden käyttöönottoa;

5. parantaa osaamista laajentamalla matalan osaamistason ja ikääntyneiden koulutusmahdollisuuksia ja vahvistamalla STEM-aineiden koulutusta kaikilla tasoilla; vähentää koulunkäynnin varhaista päättämistä puuttumalla opettajapulaan ja tukemalla oppijoita, joilla on erityistarpeita; parantaa nuorten työllisyyttä tehokkaammalla aktiivisella työmarkkinapolitiikalla, kiinnittäen erityistä huomiota alueellisiin eroihin; vahvistaa sosiaalista suojelua haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien köyhyysriskin vähentämiseksi lisäämällä etuusjärjestelmän riittävyyttä ja

tehokkuutta; parantaa terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon saatavuutta ja kohtuuhintaisuutta, myös alueellisten erojen poistamiseksi, varmistamalla rahoituksen.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja